

VERTEC.

Časopis s podobami za slovensko mladost.

Štev. 7.

V Ljubljani 1. julija 1872.

Leto II.

Pri zibeli.

(Pesem kraljice Viktorije; poslovenila Lujiza Pesjakova.)

Rahlo zrak pihljaj večerni,
Mir objemi, morje te!
Ker na svilnej mu blazini
Zdaj počiva moje vse.
Sladko dete, pri zibeli
Od kraljice več ne vém,
V serci svojem samo čutim.
Da tù mati biti smém.

Ni britanska leoparda,
Ni prestola vse zlató,
Te ne bodo varovali,
Če ne čuva te nebó.

Pošlji, pošlji, Bog visoki
Angeljev mi svojih bran,
Da nad angelcem bedeli,
Skerbno bodo noč in dan.

Kaj so Indije zakladi
Protí tebi, ljubček moj!
Kaj ponosna mi je krona,
Ko primerjam jo s teboj!
Sladko dete pri zibeli
Od kraljice več ne vém,
V serci svojem samo čutim,
Da tù mati biti smém.

Kedar molim nisem žena
Jaz kraljevskega rodú,
Le supruga sem in mati,
Ki vzdihujem iz prahú:

Pošlji, pošlji, Bog visoki,
Angeljev mi svojih bran,
Da nad angelcem bedeli
Skerbno bodo noč in dan.

Biserni grad.

(Spisal Lj. T.)

Na visokem hribu, v krasnej okolici neke tuje zemlje, je stal pred več leti lep grad z visokimi stolpi, kateri so v starem času pomenjali veliko grajščino. Spodej pod grajščino je šumljal majhen pa bister studenec, v katerem je trudni popotnik večkrat hladno kapljico našel, okoli in okoli se je razprostiral zeleni gaj, in skoz sredo gaja je peljala cesta v bližnje glavno mesto omenjene tuje zemlje. — Po cesti so skorej neprenehoma derdrali vozovi, pokali biči in slišalo se je šklopotanje potniških palic, katere so čversto sim in tam v kak kamen vdarile. Se vé, cesta je peljala v glavno mesto cele dežele, a v glavno mesto, bodi si kjerkoli, potuje ljudstvo po dnevi in po noči.

Koj pri cesti je stala hišica s slamnato streho. Tik vrat je visela

velika veja, zunaj je stalo nekoliko lesenih miz in klopí, nekoliko praznih jasel in škafov, raztrešenega sená in zobí — vse to je pomenjalo, da je hiša gostilnica, kakoršnih najdemo povsod pri velikih cestah. So pa tudi potrebne take hiše pri cestah; kajti če je že kje sploh potrebna keréma, to je gotovo potrebna pri cestah, po katerih ljudje potujejo. I kje bi se neki trudni popotnik okrepčaval, kje oi si hudo žejo vgaševal, kam bi svojo vspehano glavo položil, ako ne bi našel pri cestah hiš, katerim pravimo keréme ali gostilnice.

Dà zares, človek pa tudi živina je vesela, kedar vgląda tako hišo.

Tudi tukaj pod belim gradom je bila popotnikom dobro znana hiša. Ni bilo vozička, da se ne bi bil vstavil pred njo, ni bilo voznika, kateri ne bi bil iz voza vstopil pred njo, še celó konjički so že dobro poznali hišo s slamnato streho, kajti komaj so jo od daleč opazili, so že počasi jeli stopati, dokler jim ni voznik zavpil, da naj postojé, in vojke k sebi potegnili.

Bilo je okoli sv. Mihela v jeseni, ko je stari Ferline svojega sina Matička tudi po tej cesti v šolo peljal.

Cele štiri ure poprej so že Matičku oče povedali, da bodo pri slamnatej strehi, pri oštirji Figovcu, dobre goveje juhe dobili. Rekli so mu tudi, naj se le pri Figovcu lepo obnaša, kajti Figovec je učen mož, ki je svoje dni tudi hodil v šole, in kakor ljudje pripovedujejo, mislil je celó na duhovski stan, pa kaj si če, — kar čez noč je veselje zgubil do duhovskega stanú in zdaj je posestnik slamnate strehe pod belim gradom in zraven prebrisan kerčmar, ki prav dobro svoj posel opravlja.

Matiček si je Figovca vso pot mislil kot kakaga velikega moža z debelim in rudečim nosom, velikimi očmi in širokim klobukom, na katerim gotovo kaka velika figova veja visi. Ves čas je očeta le tiho poslušal, ki so mu zdaj to, zdaj uno okolico razlagali, ter je komaj čakal, da bi slamnato streho in kerčmarja Figovca vglédal, o katerem je že doma večkrat pripovedovati slišal. — Pa rés! kmalu se željno pričakovana hiša prikaže. Oče potegnejo vojke v stran in konjiček jo koj na levo stran ceste, kjer je stala hiša, oberne.

Na hišnem pragu je stal debel človek z očali na nosu. V enej roki je deržal višnjevo ruto in tobačnico, v drugej pa prazno sklenico in pa prav velik ključ. Gotovo je bil namenjen, da gre ravno v pivnico vina natakati.

„Odkrij se Figovcu“, rečejo oče Matičku potihoma in se debelemu možu smeje naklonijo.

Matiček je debelo gledal Figovca. Bil je ves drugačen, kakoršnega si je on mislil. Le rudeč nos in pa še strašansko rudečega je imel, kakor si ga je Matiček v svojej domišljiji predstavljal.

„Bog pomagaj!“ rečejo oče in stopijo z Matičkom iz voza, ter konjem zobí veržejo.

„In svet Boštjan tudi,“ zagromi debeli mož na pragu, ter prav glasno kihne.

„Nò“, reče potem, „kaj tudi vi peljete svojega sinčeka v mesto? Le čajte le, — čez 10 mesecev in nekoliko ur bo desetkrat pametnejši nego vi.“

„Naj le bo“, zavernejo oče, „pa naj sčasoma tudi desetkrat toliko imá, kakor jaz zdaj imam, pa bo že dobro.“

„Ha, ha, ha,“ smeje se Figovec, „dobro bo dobro; če bo manj, bo pa tudi dobro.“ S temi besedami odide v klet.

Oče se z Matičkom vsedejo k mizi. Koj pride hlapec in začne mizo pogrinjati. Čez malo časa je bila tudi juha, meso in prav dobra pečenka s solato na mizi. Se vé, da dobrega vina tudi ni manjkalo.

Po kosilu se Figovec k mizi približa s pipo v zobéh, vsede se k očetu in se o marsičem razgovarja. Nazadnje tudi Matička marsikaj vpraša, ter mu tudi iz svojih dijaških let nekoliko pripoveduje.

Matiček je šel še le v prvo latinsko šolo, bil je pa že prebrisan in prav brihten fantè. Figovcu je prav dobro in natanko odgovarjal.

Ko se je v razgovoru s Figovcem že precej do dobrega seznanil, vpraša ga za grad, ki je stal na hribcu, kar je pa očeta vprašati popolnoma pozabil.

„Ljubi moj,“ reče Figovec, „cela povest o tem gradu bi bila dolga. Grad je že zelo star, stareji nego vsi tukajšni tergi in vasi, nekateri pravijo celó, da je stareji od glavnega mesta. Nò pa vendar, ker vidim, da si brihten in ker tudi oče pravijo, da boš priden, povedal ti bom, kako je ta grad tukaj gori postal.“

Te zadnje besede so slišali tudi nekateri okoli stoječi vozniki in hlapci, ki so se zdaj tudi bliže k Figovcu primeknili, da bi poslušali starega moža, ki je bil v vsej okolici znan kot najučeneji človek.

Figovec potlači pepel v svojej pipi in začne vpričo vseh zbranih takole pripovedovati:

„Preteklo je že mnogo sto let, odkar so tukaj na tem hribu sezidali ta grad. V starih knjigah se bere, da je poprej na tem hribu tudi neka podertina stala, katera je gotovo še o Kristusovej dobi tam gori bila. Huda vojska je pozneje našo zemljo popolnoma poplavela; sovražniki, ki so povsod ropali in žgali, tudi našemu kraju niso prizanesli. Huda lakota je ljudi morila, tisoč in tisoč revežev je lakote pomerlo. Pravijo, da so ljudje drevesno skorjo mleli in si iz take moke kruh pekli in jedli.

Ljudje so si začeli pozneje, ko so že sovražniki zapustili naše kraje, na razne načine, denar služiti. Med temi so bile posebno tri vdove, katerim so možje in otroci od velike lakote pomerli. Te tri vdove so prehodile vsaki dan celo okolico, ter iskale kostí, ki so je potem prodale za majhen denar in si živeža kupile. Bil je sicer prav neznamen zaslužek, ali je vendar reve otel smerti.

Nekega dne so šle celó k razvalinam gori na naš hrib. Stara Marjeta, ki je nosila koš, dene ga na tla in njene tovaršice pobirate kosti, ki ste je našle po tléh, koder so je popustili pobožni romarji, ki so hodili na božjo pot k bližnji cerkvi materi božje, ter potem v kakej senci, najrajše pri omenjeni razvalini, svoje bréšno povžili. Bilo je kostí precej veliko in čim globokeje so segale, tim več so jih našle. Ko bi trenil, pobledí ena in tiho pred se gleda. Kmalu vse tri gledajo med množino kostí pod kamen. Svetilo se je nekaj, kar nobena ni poznala in česar se nobena še dotekniti ni upala.

Bil je drag kamen, nenavadne velikosti, ki je bil vreden veliko tisoč naših sedanjih tolarjev.

Novica o najdenem dragem kamnu se je naglo razglasila daleč okrog. Vsak je privoščil revnim vdovam to veliko blago, ker bile so pobožne, boga-boječe, vljudne in poštene.

Biser so pozneje oddale tadanjemu vladarju, ki je dal sezidati velik grad na ravno tistem kraji, kjer so revne vdove drag kamen našle, pa jim je še tudi veliko gotovega denarja in pa tudi zemljišča dal.

V tem gradu, ki so mu sploh rekli „biserni grad,“ so vdove mnogo let prav zadovoljno in veselo živele. Po njihovej smrti so dobili grajščino njih sorodniki in še zdaj ima „biserni grad“ več lastnikov in gospodarjev.

Vsi so pazljivo poslušali Figovca, posebno pa Matiček. Tudi Matičkovemu očetu je bila to prav neznana povest.

„Ako imate časa in terdne noge, skočite s sinčekom gori, pa bote še zdaj staro podobo videli, ki nam predstavlja perve lastnice te velike grajščine še o tistem času, ko so kosti pobirale.“

In res se oče z Matičkom gori podajo. Skozi velike dvorane prišli so v majhno čumnato, kjer je visela ta-le podoba:

Spremljevalec jima je vse poterdil, kar je pripovedoval Figovec o tem čudnem gradu.

„Pač da je marsikaj čudnega nasvetu“ rečejo oče, ko se z Matičkom zopet navzdol k slamnatej strehi spustijo.

Matiček je pa ves čas imel Figovca pred očmi, in kot dijak jo je tudi vsaki pot k njemu zavernil, kedarkoli je o šolskih počitnicah domu mahal.

D e ž.

Aničini starši so imeli zunaj mesta prav lep in velik vert. Nekega popoldne vzamejo oče Ančko seboj, ko so ravno šli delat v vert. Bilo je zelo vroče in cvetlice so pobesile svoje glavice. Oče so sejali in sadili v vertu, Ančka se je pa igrala s kamenjem in cveticami. Med tem se privlečejo črni oblaki na nebu in dež je začel padati v majhnih kapljicah na zemljo. Oče primejo hitro Ančko za rokó ter pravijo: „Le hitro pojdiva, drugače bova vsa mokra!“